

5.4 Člověk a jeho svět

5.4.1 Prvouka

Charakteristika vyučovacího předmětu

Prvouka patří do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Prvouka se vyučuje v 1., 2. a 3. ročníku 2 hodiny týdně.

Vzdělávání v předmětu Prvouka směřuje k :

- získávání nových poznatků a dovedností z různých oblastí života
 - vytváření základních představ o nejběžnějších skutečnostech a zákonitostech v přírodě i ve společnosti, o lidských činnostech, výtvořech a vztazích
 - poznávání nejdůležitějších podmínek života
 - formování vědomí odpovědnosti za vlastní zdraví a bezpečnost, za své chování, jednání a rozhodování
 - uvědomování si své vlastní individuality
 - chápání současnosti jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti
- Výstupy týkající se finanční gramotnosti budou naplňovány v předmětu Matematika.

Základním principem členění učiva prvouky je roční cyklus, který v každoročním opakování přináší žákům nové náměty. Vzdělávací obsah je členěn do pěti tematických okruhů:

- **Místo, kde žijeme** – důraz je kladen praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků (např. v dopravní výchově)
- **Lidé kolem nás** - upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se se základními právy a povinnostmi
- **Rozmanitost přírody** – poznávání Země jako planety sluneční soustavy, poznání proměnlivosti a rozmanitosti živé a neživé přírody
- **Člověk a jeho zdraví** – základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a poskytování první pomoci a osvojuje si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, poznávání sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti.

Předmětem prolínají **průřezová témata:**

EV: vztah člověka k životnímu prostředí, ekosystémy

VDO: občanská společnost a škola – pravidla chování...

MUV: princip sociálního smíru, lidské vztahy

OSV: rozvoj schopností poznávání, poznávání lidí, mezilidské vztahy

Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni předmětu

Kompetence k učení

Žáci poznávají podstatu zdraví i příčin nemocí, získané poznatky posuzují, porovnávají a formulují závěry.

Učitel vede žáky:

- k orientaci ve světě informací
- k nalézání souvislostí mezi získanými poznatky a využití v praxi
- k upevňování preventivního chování

Kompetence k řešení problémů

Žáci si upevňují účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých. Poznávají a ovlivňují svou jedinečnost.

Učitel vede žáky:

- k samostatným objevům, řešením a závěrům
- k využívání různých informačních zdrojů
- k odpovědím na otevřené otázky

Kompetence komunikativní

Žáci si rozšiřují slovní zásobu v osvojených tématech, přirozeně vyjadřují pozitivní pocity ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí.

Učitel vede žáky:

- k samostatnému vystupování a jednání
- ke komunikaci mezi sebou a s učitelem

Kompetence sociální a personální

Žáci spolupracují ve skupině, upevňují mezilidské vztahy, pomáhají si a jsou schopni o pomoc požádat, učí se vzájemnému naslouchání

Učitel vede žáky:

- k věcné argumentaci
- k odpovědím na otevřené otázky
- k oceňování svých názorů a přínosů

Kompetence občanské

Učitel vede žáky:

- k ohleduplnému vztahu k přírodě
- k hledání možností aktivního uplatnění ochrany přírody
- k respektování daných pravidel

Kompetence digitální

- vedeme žáky k využívání digitálních zařízení a aplikací ve vzdělávacím procesu i v běžném životě
- klademe důraz na dodržování bezpečnostních pravidel, upozorňujeme na rizika využívání digitálních technologií, vedeme žáky k ochraně před kybernetickou šikanou
- žáky vedeme k etickému chování v digitálním prostředí
- prezentujeme výhody i nevýhody použití jednotlivých digitálních technologií, ukazujeme užití nových technologií
- vedeme žáky ke kritickému posuzování, optimální správě a vhodnému způsobu sdílení dat, informací a dalšího digitálního obsahu
- žáky seznamujeme se způsoby vytváření, úpravy a prezentace digitálního obsahu za pomoci digitálních prostředků
- vedeme žáky k rozhodování týkající se volby využití optimální technologie
- prezentujeme využívání technologií pro zjednodušení a zefektivnění pracovních postupů a pro zkvalitnění výsledků práce
- ukazujeme význam digitálních technologií pro lidskou společnost
- vedeme žáky k předcházení situací, které vedou k ohrožení zařízení, dat i jednotlivců, kteří tato zařízení, data i technologie využívají

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Prvouka – 1. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Místo, kde žijeme			
<ul style="list-style-type: none"> - ovládá cestu do školy a zpět, zná svou adresu bydliště - uplatňuje bezpečné způsoby pohybu a chování v silničním provozu při cestě do školy a ze školy, zná nebezpečná místa 	Domov Škola Silniční provoz Chodník Přecházení	Čj - F.Hrubín: Cestička do školy Čj + Vv-vyjádření vlastních zážitků slovem, kresbou, dramatizací	VDO – Občanská společnost a škola – výchova dem. občana v rámci třídního kolektivu Exkurze školy Vycházka do okolí školy (terénní způsob výuky)
Člověk a jeho zdraví			
<ul style="list-style-type: none"> - lidské tělo a jeho části - ví, co dělat v případě úrazu - dodržuje základní hygienické návyky - ovládá základy správné životosprávy, odpočinek, spánek, pitný režim - určí správná místa pro hru - přivolá pomoc - zná tísňové volání - reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech 	Lidské tělo Péče o zdraví Přivolání pomoci, důležitá telefonní čísla Bezpečnost	Hv - „Hra na tělo“ M - počítání prstů, orientace Vv- kresba ovoce Čj - „Zajíček a tráva“ Tv - ošetření povrchového zranění	OSV- získávání dovedností vztahující se k zdravému duševnímu a soc. životu
Lidé a čas			
<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v čase - rok, měsíc, týden, den, hodina - dny v týdnu - roční období -měsíce v roce - rozlišuje děj: v minulosti, přítomnosti a budoucnosti - zvyky a tradice 	Orientace v čase a časový řád Současnost a minulost v našem životě Kultura	M - počítání měsíců, dní ... orientace – před, za, hned před, hned za Čj - četba knih a článků Hv- vánoční koledy Vv - velikonoční přání Pv - zdobení kraslic	EV – Lidské aktivity a problémy život. prostředí, Vztah člověka k prostředí Lze zařadit vycházku do přírody
Lidé kolem nás			
<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se ve vztazích mezi rodinnými příslušníky - projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem a nedostatkům - odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností 	Rodina Soužití lidí	Vv - rodina („u nás doma“) Čj - četba z knihy Fr.Nepila: Podívánky Čj - lit.-dram. vých. scénky (v divadle, na koncertě, v dopr. prostředí, dramatizace někt. rodinných situací)	VEG – Evropa a svět nás zajímá- poznání evropských kultur MUV – Kulturní diference, etnický původ - poznávání etnických skupin
Rozmanitost přírody			
- charakterizuje čtvero ročních	Roční období		EV – Ochrana

období - rozlišuje živou a neživou přírodu - určuje vlastnosti některých látek a jejich změny	Živá a neživá příroda Látky a jejich vlastnosti	Pv - práce s drobným materiálem	životního prostředí
--	--	---------------------------------	---------------------

Prvouka – 2. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Místo, kde žijeme			
- uplatňuje bezpečné způsoby pohybu a chování v silničním provozu při cestě do školy a ze školy, zná nebezpečná místa - uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu - rozlišuje a používá bezpečná místa pro hru	Škola a cesta do školy, dopravní prostředky, bezpečnost Silniční provoz - chodník a stezka pro chodce – pravidla, značky Přecházení Místo pro hru	Čj – jazyková komunikace, dramatizace	OSV – Osobnostní a sociální rozvoj VDO – Občanská společnost a škola (demokratické vztahy ve třídě, lidská práva)
Lidé a čas			
- orientuje se v čase – kalendářní a školní rok, měsíce, týdny, dny, hodiny, minuty - využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě - rozlišuje minulost, přítomnost a budoucnost	Kalendář, hodiny a části dne, významné dny Určování času na hodinách – různé druhy hodin Minulost, současnost, budoucnost	Čj – jazyková komunikace M – jednotky času, slovní úlohy Vv - malba	OSV – Osobnostní a sociální rozvoj, spolupráce a komunikace v různých situacích EV – lidské aktivity, ochrana životního prostředí
Lidé kolem nás			
- projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům - ovládá pravidla slušného chování v rodině a ve společnosti - chová se obezřetně při setkání s neznámými lidmi	Kamarádi, spolužáci Soužití lidí Osobní bezpečí Mimořádné události – havárie, únik nebezpečných látek, teroristický čin	Čj – jazyková komunikace, četba Hv – ván. koledy Vv – malba Pv – vánoční přání	OSV – Osobnostní a sociální rozvoj, získávání dovedností, které se vztahují ke zdravému duševnímu a sociálnímu životu EV – lidské aktivity, ochrana životního prostředí
Člověk a jeho zdraví			
- uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky, projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví - rozlišuje nemoc a úraz - uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu- neohrožuje zdraví své ani jiných	Péče o zdraví, osobní hygiena, zdravá výživa První pomoc při běžných poraněních a onemocněních Péče o zdraví a prevence rizik	Čj – jazyková komunikace, dramatizace U lékaře M – jednotky délky, měření	OSV – Osobnostní a sociální rozvoj, spolupráce a komunikace v týmu a různých situacích MUV – kulturní diference, poznávání etnických skupin

-komunikace s tíšňovou linkou, zvládne požádat o pomoc pro sebe i ostatní		Pv – práce s drobným materiálem	EV – ochrana životního prostředí
Rozmanitost přírody			
- pozoruje, popíše viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích - roztřídí některé přírodniny a zvířata podle nápadných určujících znaků	Změny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích Rostliny Živočichové	Čj – jazyková komunikace, popis Vv – výtvarné vyjádření skutečnosti	OSV – Osobnostní a sociální rozvoj EV – ochrana životního prostředí Vycházka do okolí školy

Prvouka – 3. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Místo, kde žijeme			
- umí určit polohu svého bydliště vzhledem ke kraji a státu -vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí -uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu	Domov Škola Silniční provoz, chodník, přecházení Město, místní krajina Naše vlast Evropa a svět	Čj - popis dané cesty Hv - lidové písně Čj - velká písmena Vv - prázdniny (ilustrace) Čj - vypravování (zážitky z prázdnin)	VDO – Občanská společnost a škola – pravidla chování, pravidla týmové spolupráce Vycházka (orientace, světové strany v přírodě) VEG - státní a evropské symboly
Lidé kolem nás			
- orientuje se v příbuzenských a mezigeneračních vztazích - dokáže vyvodit pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině - tolerance k odlišnostem spolužáků a jiných lidí, přednosti a nedostatky	Rodina Soužití lidí Pravidla slušného chování	Čj - F. Nepil : Podívánky (četba z knihy) Čj - dramatizace vztahů	MUV – Lidské vztahy MUV – Princip soc. smíru a solidarity – základní lidská práva, odstranění předsudků vůči etnickým skupinám EV – životní prostředí OSV- rozhodování v problematických situacích všedního dne, mezilidské vztahy, respektování, podpora, pomoc
Lidé a čas			
- pracuje s časovými údaji při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti -pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu -zvyky a tradice	Orientace v čase a časový řád Současnost a minulost v našem životě	Čj - popis některé naší kulturní památky	OSV- chápání umění jako prostředku komunikace
Rozmanitost přírody			
- pozoruje, rozlišuje a popisuje	Látky a jejich vlastnosti	M - zápis a měření	Výuka v terénu

<p>některé vlastnosti a změny látek - provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů</p> <p>- proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích, pozoruje, popíše, porovná</p> <p>- uvádí hlavní rozlišovací znaky rostlin, živočichů</p>	<p>Voda a vzduch Nerosty a horniny, půda Životní podmínky</p> <p>Rostliny, houby, živočichové</p>	<p>jednotek</p> <p>Pv - práce s kartonem (raketa)</p> <p>Čj - popis živočicha</p> <p>Pv - práce na zahradě Pv - péče o rostliny</p> <p>Hv - písničky o rostlinách</p>	<p>EV – životní prostředí (hospodaření s odpady)</p> <p>Exkurze do ZOO Výstava hub</p> <p>EV – základní podmínky života (voda, ovzduší, půda, energie, přírodní zdroje) Vycházky Beseda (CHKO)</p>
Člověk a jeho zdraví			
<p>- lidské tělo</p> <p>- rozezná nebezpečí různého charakteru</p> <p>- využívá bezpečná místa pro hru</p> <p>- účastník silničního provozu</p>	<p>Lidské tělo Péče o zdraví, zdravá výživa První pomoc Prevence rizik Sám doma, sám na ulici</p>	<p>Vv - kresba postavy</p> <p>Tv - přenos raněného</p>	<p>Beseda</p>